

Perheneuvojan ydinosaamiskuvaus

KIRKKOHALLITUS[†]

Kirkon ammattien ydinosaamiskuvaukset

Ydinosaamiskuvaukset kuvaavat koko ammattikunnan osaamista, ei yksilökohtaista osaamista. Ydinosaamiskuvaukset ovat siksi kattavia ja laaja-alaisia.

Kirkon ammattien ja erityistehtävien ydinosaaminen muodostuu sekä ammatillisesta ydinosaamisesta että kirkon ammattien yhteisestä ydinosaamisesta.

Ydinosaamiskuvausten sisällöllinen lähtökohta on kirkon missio.* Se on kirkon työn perusta ja pohja, josta kirkon erilaiset tehtävät saavat sisältönsä ja perustelunsa.

Piispainkokous hyväksyi papin ydinosaamiskuvauksen 18.5.2020 ja kirkkohallituksen täysistunto muut ydinosaamiskuvaukset 21.4.2020 sekä suntion ydinosaamiskuvauksen 22.2.2022. Verkkosivuston on tuottanut Kirkkohallitus.

* Kirkon ammattien ja erityistehtävien ydinosaamiselle keskeistä on kirkon missio (*Missio Dei*). Tätä kirkko toteuttaa kokonaisvaltaisesti: kohtaamalla, kutsumalla, palvelemalla ja kertomalla hyvästä sanomasta.

1. Yhteinen ydinossaaminen
2. Lastenohjaaja
3. Varhaiskasvatuksen ohjaaja
4. Perheneuvoja
5. Oppilaitostyöntekijä
6. Vammais- ja viittomakielisen työn työntekijä
7. Diakonian viranhaltija
8. Suntio
9. Lähetys- ja kansainvälisen työn ohjaaja
10. Nuorisotyönohjaaja
11. Sairaalapappi
12. Pappi
13. Kanttori

Tausta

Tässä dokumentissa kuvataan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon perheneuvojille ominaista, koko työuran aikaista ydinosaamista. Kaikkien perheneuvojien osaaminen ei ole samanlaista, sillä kunkin yksilöllinen osaaminen muodostuu suoritetun korkeakoulututkinnon, työtehtävien ja työn tavoitteiden pohjalta. Ydinosaaminen koostuu tiedoista, taidoista ja kyvyistä, joita hyödynnetään, sovelletaan ja kehitetään työn ammatillisissa konteksteissa.

Ydinosaamisen käsitteistä

Ydinosaamisen kuvaamisessa on käytetty termejä osaaminen, taito ja ammatillinen kyky. Osaaminen on näistä käsitteistä laajin ja tarkoittaa tiedon ja taidon hallintaa, soveltamista, hyödyntämistä ja kehittämistä sekä tunteiden ja asenteiden tiedostamista.

Taito kuvaa sitä, miten osaaminen ilmenee käytännössä. Taidoista yksi esimerkki ovat itsesäätelytaidot, jotka mahdollistavat tietoisien, tilanteenmukaisen toiminnan.

Ammatilliset kyvyt tarkoittavat yleistettyä käsitystä ammatissa tarvittavista ominaisuuksista, asenteista ja kyvykkyyksistä, joita osaamisen syntyminen edellyttää ja jotka mahdollistavat osaamisen kehittymisen. Lisäksi tarvitaan kykyä itsereflektioon, joka mahdollistaa oman toiminnan arvioinnin. Itsereflektioon kuuluu esimerkiksi omien asenteiden, käsitysten tai näkemysten tiedostaminen.

Ydinosaaminen kehittyi tutkintoon johtavassa koulutuksessa sekä työelämässä ja täydennyskoulutuksessa. Ydinosaamiskuvausta käytetään esimerkiksi

- opiskeluaikana oman ammatillisen identiteetin sekä ammatin kokonaiskuvan muodostamisessa
- työuran aikana esimerkiksi ammatillisen identiteetin ja oman kehittymisen peilinä sekä esimiestyössä kehityskeskustelujen, osaamisen kehittämisen ja rekrytoinnin osana
- kirkon ammattien esittelemisessä muun muassa verkostoyhteistyössä
- koulutuksen kehittämisessä.

Kirkon perheneuvonta ja perheneuvojan virka

Perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskukseen johtajan virkaan vaadittavasta tutkinnosta ja koulutuksesta päättää kirkkohallitus.

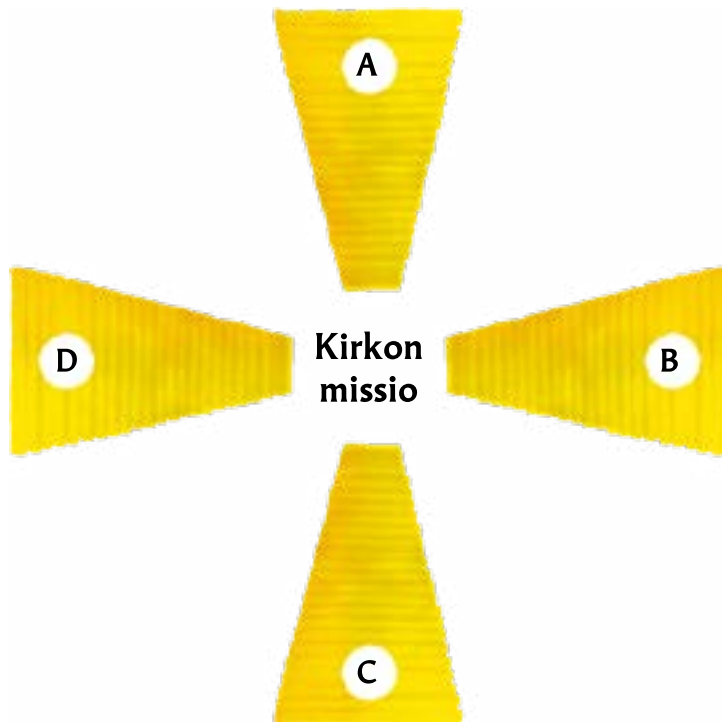
Perheneuvojan työ on kirkon erityistehtävä, joka edellyttää erityistä osaamista ja koulutusta. Perheneuvojan ydinosaaminen perustuu perheneuvonnan perustehtävään, arvoperustaan, tavoitteisiin ja toimintaympäristön haasteisiin. Perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskukseen johtajan viranhaltijoiden kelpoisuusehtoina ovat soveltuva ylempi korkeakoulututkinto sekä kirkkohallituksen järjestämä kirkon perheneuvonnan erityiskoulutus.

Perheneuvojan ydinosaaminen

Perheneuvojan ydinosaaminen muodostuu perheneuvojan ammatillisesta ydinosaamisesta ja kirkon ammattien yhteisestä ydinosaamisesta. Perheneuvojan ydinosaaminen rakentuu perusammatin perustalle (kuten pappi, psykologi tai muu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto).

Perheneuvojan ammatillinen ydinosaaminen kuvaa ammatin ydintä, joka erottaa sen muista ammateista. Sen osa-alueet ovat perheneuvojan substanssiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, teologinen ja arvo-osaaminen sekä toimintaympäristö-, työelämä- ja kehittämisosaaminen.

Kirkon ammattien yhteinen ydinosaaminen yhdistää kirkon eri ammatteja ja kuvaa osaamista, jota tarvitaan erityisesti hengellisen työn ammateissa.

- A) Perheneuvojan substanssiosaaminen**
- B) Perheneuvojan vuorovaikutusosaaminen**
- C) Teologinen ja arvo-osaaminen**
- D) Toimintaympäristö-, työelämä- ja kehittämisosaaminen**

Perheneuvojan ammatillinen ydinosaaminen

A) Perheneuvojan substanssiosaaminen

Perheneuvoja osaa kohdata ja auttaa ihmisiä sielunhoidollisten ja terapeuttien keskustelumenetelmien avulla erityisesti lähisuhteisiin liittyvissä vaikeuksissa. Perheneuvojan työn keskeisenä osana on olla mukana yksilöiden, parien ja perheiden ristiriidoissa ja auttaa heitä löytämään uusia näkökulmia ja toivoa vaikeisiin elämäntilanteisiin. Perheneuvonnassa pyritään pitämään erityisesti mielessä lapsen etu ja tarve yhteyteen ja turvallisiin suhteisiin.

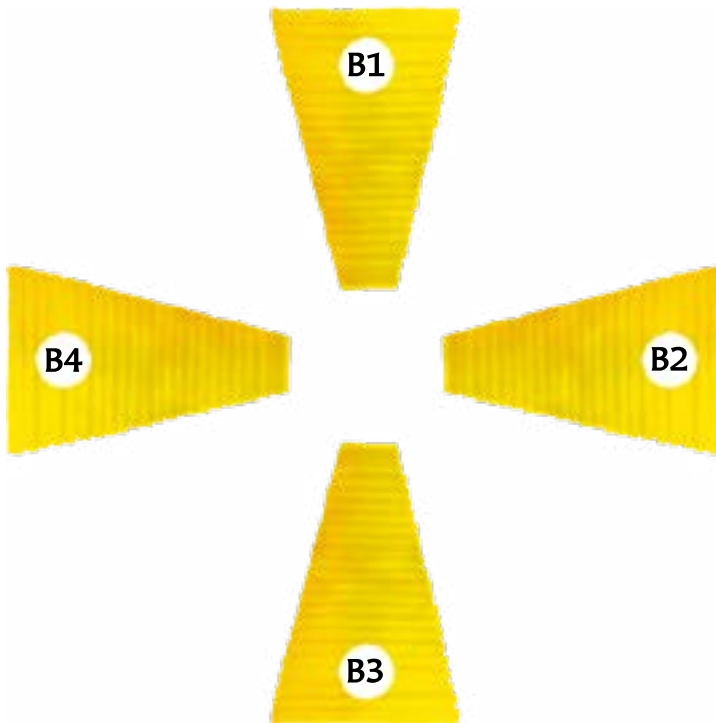
Perheneuvojan substanssiosaaminen edellyttää

- taitoa ymmärtää terapeutteja ja sielunhoidollisia teorioita
- taitoa hyödyntää monipuolisesti erilaisia terapeutteja menetelmiä
- taitoa integroida sielunhoidollista ja terapeutista teoriaa mielessään ja työssään
- taitoa jäsentää yksilön, parisuhteen ja perheen kehitysvaiheita ja sekä ymmärtää kehityksellisten puutteiden vaikutuksia ihmissuhteisiin
- taitoa kuunnella omia mielenliikkeitä yhdessä ja erikseen asiakkaan mielenliikkeiden kanssa (itsereflektointi)
- taitoa hahmottaa omaa asiakastilanteessa syntyneitä tunnekokemusta niin, että kykenee ajattelemaan sitä samanaikaisesti sekä omana kokemuksena että informaationa asiakkaan sisäisestä maailmasta
- taitoa ymmärtää transferenssin ja vastatransferenssin vaikutuksia terapeutteihin suhteeseen
- taitoa ottaa vastaan asiakkaan monenlaisia mielensisältöjä, sisällyttää niitä omaan mieleen ja palauttaa niitä asiakkaalle helpommin siedettävässä muodossa (container-funktio)
- taitoa prosessoida ja purkaa asiakastilanteessa syntyneitä tunnekokemuksia niin, etteivät ne siirry omiin ihmissuhteisiin
- taitoa rajata työskentelyä oman osaamisen ja jaksamisen mukaan
- kykyä tunnistaa transferenssi ja vastatransferenssi asiakassuhteessa

- kykyä sietää omassa mielessä asiakkaan perheneuvojaan sijoittamia, hänelle sietämättömiä ajatuksia, tunteita ja mielteitä
- kykyä tunnistaa omia vahvuuksia sekä kehittämistä vaativia alueita perheneuvojana
- kykyä tunnistaa ja tarvittaessa ottaa vastaan apua ja tukea myös itselle
- kykyä ymmärtää oman kasvun ja kehityksen merkitystä ammatilliselle identiteetille
- kykyä tunnistaa oman osaamisen sekä vastuun rajat.

B) Perheneuvojan vuorovaikutusosaaminen

Kirkon perheneuvonnan tavoite on auttaa ihmistä asettumaan suhteeseen niin itsensä, toisten kuin Jumalan kanssa. Kirkon perheneuvonta vahvistaa kokonaisvaltaista hyvinvointia sielunhoidollisen, hyväksyvän ja toisen kasvua tukevan vuorovaikutuksen keinoin erityisesti parisuhteeseen ja perheeseen liittyvien vaikeuksien keskellä sekä elämän kriisitilanteissa.

B1) Dialoginen vuorovaikutusosaaminen

B2) Ohjausosaaminen

B3) Digi- ja someosaaminen

B4) Pedagoginen osaaminen

B1) Dialoginen vuorovaikutusosaaminen edellyttää

- taitoa toimia perheneuvojan ammatin eettisten periaatteiden ja lainsäädännön pohjalta
- taitoa luoda asiakkaiden kanssa terapeutin suhde, joka kestää vaikeidenkin asioiden työstämistä
- taitoa ottaa vastaan ja tehdä mielessä tilaa kaikelle sille, mitä asiakas tuo keskusteluun
- taitoa pitää mielessä samaan aikaan molemmat puoliset sekä heidän välisensä suhde
- taitoa olla suhteessa parin suhteeseen
- taitoa auttaa asiakasta prosessoimaan omia lähisuhteitaan terapiatilanteessa saatujen uudenlaisten suhdekokemusten avulla
- taitoa prosessoida mielessä asiakkaan esiin tuomia asioita monella tasolla ja taitoa säädellä työskentelyn tasoa kuhunkin terapiaprosessiin sopivalla tavalla
- taitoa arvioida asiakkaiden tilannetta ja suunnitella kunkin tarpeeseen sopivia hoitoprosesseja niin, että se edistää asiakkaan kasvua ja kehitystä parhaalla mahdollisella tavalla
- taitoa käyttää erilaisia menetelmiä vuorovaikutuksen tutkimisessa ja ohjaamisessa.

B2) Ohjausosaaminen edellyttää

- taitoa ohjata hoidollisia vertaisryhmiä sekä muita parisuhderyhmiä ja kursseja
- taitoa havainnoida ryhmän dynamiikkaa ja hyödyntää sitä ryhmän ohjaamisessa
- taitoa asettaa asianmukaisia rajoja ryhmälle ja sen jäsenille
- taitoa ohjata työelämätaitojen kehittymistä ja hyödyntää sielunhoidollista ja terapeutista osaamista työyhteisössä ja työnohjauksessa.
- kykyä kestää ryhmädynamiikan tuottamaa painetta

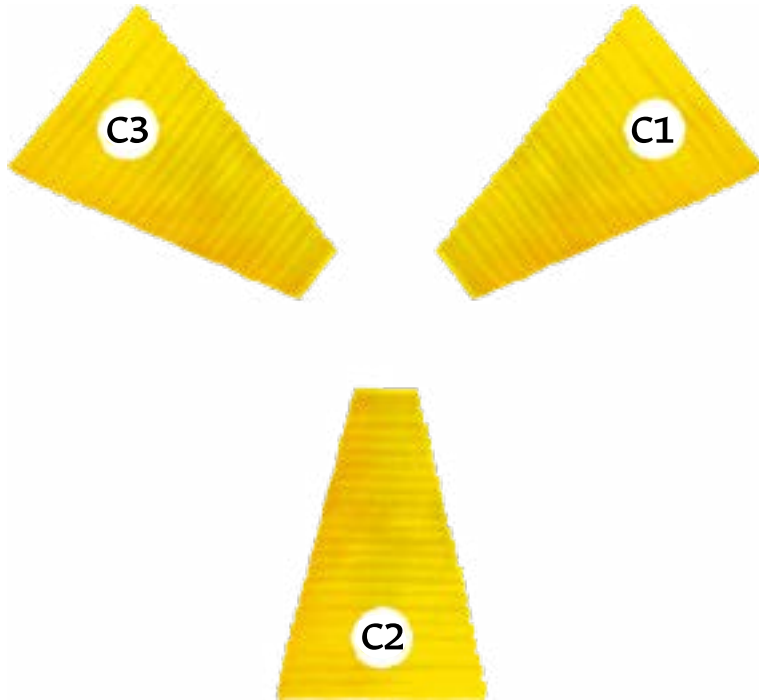
B3) Digi- ja someosaaminen edellyttää

- taitoa vastata asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden kysymyksiin digitaalisesti
- taitoa viestiä parisuhteen ja perheen teemoista digitaalisissa ympäristöissä sekä tuottaa perheneuvonnan sisältöä someviestimiin
- taitoa käydä hoidollisia keskusteluja digitaalisessa ympäristössä
- kykyä perehtyä ja työskennellä pitkäjänteisesti muuttuvassa digitaalisessa ympäristössä.

B4) Pedagoginen osaaminen edellyttää

- taitoa laatia ja esittää pari- ja perhesuhteisiin liittyviä asiantuntijapuheenvuoroja.

C) Teologinen ja arvo-osaaminen

C1) Sielunhoidon osaaminen

C2) Diakoninen osaaminen

C3) Arvo-osaaminen

C1) Sielunhoidon osaaminen edellyttää

- taitoa ylläpitää luottamusta, toivoa ja rakkautta perheneuvonnan kohtaamisissa
- taitoa ymmärtää hengellisen väkivallan ilmiötä ja sen vaikutusta yksilön, parisuhteen ja perheen hyvinvointiin
- taitoa auttaa yksilöä prosessoimaan hänen sisäisiä hengellisiä ristiriitojaan
- kykyä ymmärtää eksistentiaalisia kysymyksiä ja niiden vaikutusta ihmisen kasvuun, kehitykseen, hyvinvointiin ja parisuhteeseen
- kykyä ymmärtää roolinsa sielunhoidon ja terapian ammattilaisena ja kirkon työntekijänä.

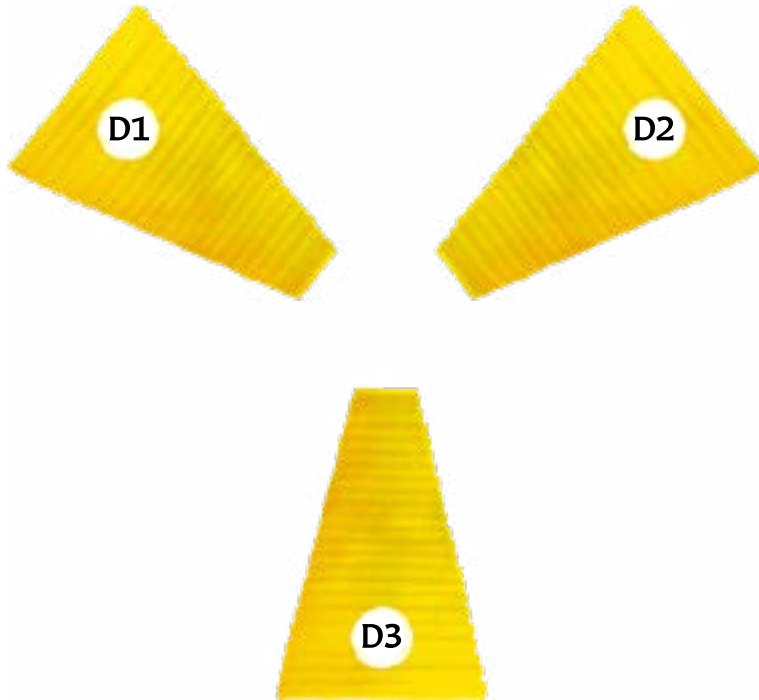
C2) Diakoninen osaaminen edellyttää

- taitoa nähdä yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksia parien ja perheiden elämään
- taitoa edistää lähimmäisen rakkauden periaatteen sekä yksilön, parin ja perheen hyvän toteutumista
- taitoa haastaa vallitsevia rakenteita kirkossa ja yhteiskunnassa yksilöiden ja perheiden parhaaksi
- kykyä ymmärtää sosioekonomisten tekijöiden vaikutuksia parien ja perheiden elämään.

C3) Arvo-osaaminen edellyttää

- taitoa nähdä ihmisen arvo hänen valinnoistaan riippumatta
- taitoa tunnistaa omien arvojen vaikutus omaan ammatilliseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen
- taitoa keskustella sielunhoidollisin ja terapeuttisin menetelmin yksilön, parin ja perheen arvoista, arvoriidoista ja niiden merkityksistä
- taitoa pohtia eettisiä kysymyksiä
- taitoa osallistua omassa työssä, yhteisössä ja yhteiskunnassa käytävään arvokeskusteluun
- taitoa soveltaa työssä perheneuvonnan eettistä ohjeistusta
- kykyä ymmärtää arvojen ja niihin liittyvien ristiriitojen merkitys yksilölle, pareille ja perheelle.

D) Toimintaympäristö-, työelämä- ja kehittämisosaaminen

D1) Innovointi- ja kehittämisosaaminen

D2) Vaikuttamistoiminnan osaaminen

D3) Verkosto-osaaminen

D1) Innovointi- ja kehittämisosaaminen edellyttävät

- taitoa innovoida, kokeilla ja kehittää erilaisia perheneuvonnan työtapoja
- kykyä tunnistaa realistisesti omaa potentiaalia perheneuvojana
- kykyä tunnistaa oma muutosvastarinta ja sen vaikutus työn kehittämiseen.

D2) Vaikuttamistoiminnan osaaminen edellyttää

- taitoa jakaa omaa osaamista koko organisaation hyödyksi
- taitoa hyödyntää työnohjausta ammatillisessa kehittämisessä ja asiakastyössä sekä oman oppimisen ja kasvun välineenä
- taitoa tuoda perheneuvonnassa kertynyttä ymmärrystä yhteiskunnallisen päätöksenteon pohjaksi.

D3) Verkosto-osaaminen edellyttää

- taitoa osallistua moniammatilliseen, hoidolliseen verkosto- ja yhteistyöhön
- taitoa pitää esillä kirkon luovuttamattomia arvoja, kuten ihmisarvoa, heikoimpien oikeuksia sekä sovinnollisuutta
- taitoa ohjata asiakas tarvittaessa muun avun piiriin (palveluohjaus)
- taitoa viestittää ja tiedottaa perheneuvontatyöstä sekä tuottaa sisältöä viestimiin
- taitoa välittää perheneuvonnan tietotaitoa kirkon ja yhteiskunnan eri sektoreille
- taitoa tukea yksilön, parin ja perheen hyvinvointia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- taitoa tuntea ja soveltaa lainsäädäntöä, joka koskee perheneuvontaa
- taitoa tehdä lastensuojeluilmoitus
- kykyä sitoutua vaitiolo- ja ilmoitusvelvollisuuksiin.

